

Szkolnictwo zawodowe w Unii Europejskiej

Zgodnie z tzw. zasadą pomocniczości, w Unii Europejskiej decyzje dotyczące polityki kształcenia i szkolenia podejmowane są przez poszczególne państwa członkowskie. W związku z tym UE pełni w obszarze kształcenia zawodowego jedynie rolę wspierającą. Niemniej jednak niektóre wyzwania są wspólne dla wszystkich państw członkowskich – starzejące się społeczeństwa, zbyt niskie kwalifikacje siły roboczej i globalna konkurencja. Stawienie im czoła wymaga zatem wspólnych działań, współpracy pomiędzy państwami i uczenia się od siebie nawzajem.

Podstawa prawna

O ile kształcenie zawodowe zostało określone jako obszar działań Wspólnoty już w traktacie rzymskim w 1957 r., edukacja jako taka została formalnie uznana za obszar wchodzący w zakres kompetencji UE dopiero w traktacie z Maastricht z 1992 r. Zgodnie z traktatem: *„Wspólnota przyczynia się do rozwoju edukacji o wysokiej jakości, poprzez zachęcanie do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeśli jest to niezbędne, poprzez wspieranie i uzupełnianie ich działalności, w pełni szanując odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść nauczania i organizację systemów edukacyjnych, jak również ich różnorodność kulturową i językową”*.

W Traktacie z Lizbony nie zmieniono przepisów dotyczących roli UE w kształceniu i szkoleniu (Tytuł XII, art. 165 i 166). Niemniej jednak, w Traktacie lizbońskim zawarty jest na przykład przepis, który w literaturze opisywany jest jako horyzontalna „klauzula społeczna”. W art. 9 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) przewidziano, że *„przy określaniu i realizacji swoich polityk i działań Unia bierze pod uwagę wymogi związane ze wspieraniem wysokiego poziomu [...] kształcenia i szkolenia”*.

Ponadto w Karcie Praw Podstawowych UE, która ma taką samą moc prawną jak traktaty (art. 6 Traktatu UE), określono, że: *„Każdy ma prawo do nauki i dostępu do kształcenia zawodowego i ustawicznego”* (art. 14) oraz *„Każdy ma prawo do podejmowania pracy oraz wykonywania swobodnie wybranego lub zaakceptowanego zawodu”* (art. 15).

Cele UE w zakresie kształcenia i szkolenia

Przy określaniu i realizacji swoich polityk i działań Unia bierze pod uwagę wymogi związane ze wspieraniem wysokiego poziomu kształcenia i szkolenia. W związku z tym do długoterminowych strategicznych celów UE w zakresie kształcenia i szkolenia należą:

- realizacja koncepcji uczenia się przez całe życie i mobilności;
- poprawa jakości i skuteczności kształcenia i szkolenia;

- promowanie równości, spójności społecznej i aktywności obywatelskiej;
- zwiększanie kreatywności i innowacyjności, w tym przedsiębiorczości, na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia.

Prace nad polityką w zakresie kształcenia i szkolenia znacznie przyspieszyły po przyjęciu strategii „Europa 2020”, inicjatywy przewodniej UE ukierunkowanej na wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Mając na uwadze, że uczenie się przez całe życie jest kluczowe zarówno dla zatrudnienia i wzrostu, jak i dla uczestnictwa wszystkich obywateli w życiu społecznym, państwa członkowskie UE i Komisja Europejska zacieśniły współpracę w tym zakresie poprzez strategiczne ramy europejskiej współpracy „Edukacja i szkolenie 2020” (ET 2020), które są kontynuacją programu prac „Edukacja i szkolenie 2010” rozpoczętego w 2001 r. Wszystkie państwa członkowskie uzgodniły zatem nowe poziomy badania postępów w tym obszarze do 2020 r.:

- co najmniej 95% dzieci w przedziale wiekowym od czterech lat do wieku podjęcia obowiązku szkolnego powinno uczestniczyć w edukacji elementarnej;
- odsetek piętnastolatków o niewystarczających umiejętnościach w zakresie czytania, matematyki i przedmiotów przyrodniczych powinien być niższy niż 15%;
- odsetek osób przedwcześnie kończących kształcenie i szkolenie powinien wynosić poniżej 10%;
- odsetek osób w przedziale wiekowym 30–34 posiadających wyższe wykształcenie powinien wynosić co najmniej 40%;
- średnio co najmniej 15% dorosłych w grupie wiekowej 25–64 powinien uczestniczyć w procesie uczenia się przez całe życie.

Strategiczne ramy ET 2020 obejmują proces kopenhaski¹ dotyczący współpracy w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego. W szerszym kontekście UE wspiera również priorytety procesu bolońskiego, którego celem jest dążenie do większej spójności studiów wyższych i europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego utworzonego w 2010 r. Z kolei utworzenie Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) jest pierwszą europejską inicjatywą mającą na celu pełną integrację wszystkich trzech elementów „trójkąta wiedzy” (edukacja – badania – innowacje). Instytucja ta będzie dążyć do tego, aby wyróżniać się jako model odniesienia najwyższej klasy światowej, który inspirowa i inicjuje zmiany w obecnych instytucjach edukacyjnych i badawczych².

¹ Komunikat Helsiński w sprawie ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/helsinki_pl.pdf

² A.M. Nogueira, Polityka edukacji i kształcenia zawodowego, Parlament Europejski, http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/pl/FTU_4.17.1.pdf

Nowa strategia w dziedzinie kształcenia zawodowego ma wyposażyć aktualnych i przyszłych pracowników w wiedzę ogólną i specjalistyczną, której wymaga nowoczesna gospodarka³. Strategia ma podnieść jakość kształcenia i szkolenia zawodowego, zachęcać do kreatywności i przedsiębiorczości oraz ułatwiać pracownikom naukę na każdym etapie kariery naukowej lub zawodowej. Celem strategii jest również zapewnienie równego dostępu do kształcenia zawodowego osobom z uboższych środowisk, osobom o specjalnych potrzebach oraz ludziom starszym.

W perspektywie do 2020 r. zostało określonych sześć celów strategicznych, a mianowicie:

- Uczynienie z kształcenia i szkolenia zawodowego (ang. VET – Vocational Education and Training) atrakcyjnej opcji edukacyjnej. W perspektywie krótkookresowej władze krajowe powinny wspierać działania zwiększające atrakcyjność kształcenia i szkolenia zawodowego, a także działania umożliwiające uczniom zapoznanie się z różnymi branżami i oferowanymi możliwościami kariery zawodowej.
- Dbanie o wysoki poziom, jakość i adekwatność kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego. W latach 2011–2014 państwa członkowskie powinny stworzyć krajowe ramy zapewniania jakości. Powinna być również wzmacniana współpraca między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego a przedsiębiorstwami, w szczególności poprzez organizowanie praktyk zawodowych dla nauczycieli. Organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego powinni otrzymywać informacje zwrotne dotyczące szans ich absolwentów na zatrudnienie.
- Tworzenie elastycznego dostępu do szkoleń i kwalifikacji. Na poziomie krajowym w perspektywie krótkoterminowej konieczne będzie dokonanie przeglądu stosowania zachęt do uczestnictwa w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz przeglądu praw i obowiązków stron.
- Promowanie międzynarodowej mobilności w kształceniu i szkoleniu zawodowym. W tym celu państwa członkowskie powinny w szczególności zachęcać studentów i pracowników do udziału w programie mobilności, a także zachęcać władze lokalne i regionalne oraz organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego do opracowywania strategii nadawania działaniom wymiaru międzynarodowego. Do programów powinna zostać włączona nauka języków obcych.
- Promowanie innowacyjności, kreatywności i przedsiębiorczości, jak również wykorzystania nowych technologii. Na poziomie krajowym należy zachęcać do

³ Więcej na ten temat w Komunikacie z Brugii, dokumencie przyjętym przez ministrów edukacji trzydziestu trzech krajów europejskich, partnerów społecznych i Komisję Europejską. Komunikat ten stanowi najnowszą aktualizację procesu kopenhaskiego. Dostępny w języku angielskim na http://www.eutrio.be/files/bveu/Brugge_communique_EN.pdf

tworzenia partnerstw między instytucjami kształcenia i szkolenia zawodowego, instytucjami szkolnictwa wyższego oraz ośrodkami projektowymi, badawczymi i innowacyjnymi. Organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego powinni dysponować niezbędnym wyposażeniem korzystającym z nowych technologii. Promowanie praktyk w przedsiębiorstwach powinno także wspierać promocję przedsiębiorczości.

- Udostępnianie możliwości kształcenia i szkolenia zawodowego wszystkim, w szczególności poprzez wkład w walkę z przedwczesnym porzucaniem nauki. Udział osób o niskich kwalifikacjach i innych grup zagrożonych powinien być wspierany poprzez właściwe usługi wsparcia i poradnictwa, korzystanie z nowych technologii i istniejących systemów monitorowania⁴.

Częścią strategii jest plan działania określający obszary, na których w ciągu kolejnych czterech lat powinna się skupić UE i państwa członkowskie. Powyższym celem strategicznym towarzyszą cele krótkoterminowe (na lata 2011–2014), które należy realizować na poziomie krajowym. Te są następujące:

- współpraca z firmami umożliwiająca zidentyfikowanie obszarów, w których brakuje wykwalifikowanej siły roboczej;
- otwarcie większej liczby szkół zawodowych;
- strategię na rzecz szkolenia za granicą;
- uświadamianie społeczeństwu korzyści związanych z kształceniem zawodowym;
- tworzenie wspólnych norm w zakresie kształcenia zawodowego w UE dzięki wdrożeniu unijnego zalecenia z 2009 r. w sprawie zapewniania jakości;
- rozważenie sposobów popularyzacji kształcenia zawodowego.

Kształcenie zawodowe może zwiększyć konkurencyjność Europy i przyspieszyć wzrost gospodarczy. Odpowiednie kwalifikacje pracowników ułatwią z kolei firmom zatrudnianie osób, których rzeczywiście potrzebują, co zwiększy ich konkurencyjność w skali światowej⁵.

Przegląd systemów szkolenia zawodowego w państwach Unii Europejskiej⁶

Systemy szkolenia zawodowego są obecne w większości państw członkowskich Unii Europejskiej. Dwadzieścia cztery kraje członkowskie posiadają programy kształcenia zawodowego, spośród których większość można zakwalifikować, jako „firmowe”, tj. takie, w których ponad połowa czasu szkolenia to czas spędzany przez ucznia w firmie. Ponadto w większości krajów programy takie koegzystują z programami „szkolnymi”, czyli związanymi ze szkoleniem głównie na terenie szkół.

⁴ http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/vocational_training/ef0028_pl.htm

⁵ KE, *Kwalifikacje na przyszłość*, http://ec.europa.eu/news/culture/101213_pl.htm

⁶ Informacje o systemach edukacji państw UE można znaleźć na http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php oraz <http://ec.europa.eu/ploteus/>

W całej Unii Europejskiej około 3,7 mln uczniów korzysta ze szkoleń zawodowych sensu stricto (dane z 2009 roku). Kolejne 5,7 mln korzysta z innego typu szkoleń zawodowych, głównie w postaci zajęć szkolnych połączonych z obowiązkową praktyką w przedsiębiorstwie. W sumie europejskie przedsiębiorstwa zapewniły 9,4 mln miejsc pracy przeznaczonych na szkolenie zawodowe. Uczniowie uczestniczący w szkoleniach zawodowych stanowią w przybliżeniu 85 % całkowitej liczby uczniów z systemu kształcenia i szkolenia zawodowego oraz 40,5 % wszystkich uczniów z 27 państw członkowskich Unii Europejskiej. Kraje z największą liczbą uczniów z systemu kształcenia i szkolenia zawodowego to największe kraje Unii Europejskiej, takie jak: Niemcy, Włochy czy Francja. Analiza systemów edukacji zawodowej wskazuje także na obecność istotnych różnic pomiędzy systemami szkolenia zawodowego krajów członkowskich, szczególnie, jeśli chodzi o:

- główne podmioty zaangażowane w projektowanie programów szkolenia;
- rolę, jaką w zapewnieniu zawodowych kwalifikacji i umiejętności odgrywają firmy;
- nierówne proporcje pomiędzy szkoleniem praktycznym, a szkoleniem teoretycznym;
- zróżnicowane kryteria decydujące o przyjęciu uczniów na szkolenie;
- kwestię istnienia różnego rodzaju umów o pracę;
- odmienne mechanizmy oceny jakości i finansowania .

Lekcje wyciągnięte z programów szkoleń

Zarówno na poziomie wspólnotowym, jak i narodowym, władza publiczna i partnerzy społeczni są świadomi wagi wzmacniania systemu szkoleń w przedsiębiorstwach. W porównaniu do kształcenia zawodowego opartego na zajęciach szkolnych, programy szkoleń zawodowych ułatwiają uczniom szybkie przejście ze szkoły do pracy. Kombinacja praktycznych i teoretycznych zdolności nabytych w przedsiębiorstwach jest postrzegana, jako użyteczna zarówno dla pracodawców, jak i dla uczniów. Poza tym program treningu jest zbliżony do potrzeb firm, uczniowie mają bezpośredni kontakt z firmą i często zostają w niej zatrudnieni po odbyciu szkoleń. Ponadto, tego typu szkolenia umożliwiają szybkie wykrywanie przez przedsiębiorców braków w umiejętnościach nabywanych w systemie szkolnym.

Szkolenie zawodowe jest również obiektem krytyki i stanowi wyzwanie. Po pierwsze, nie dla każdego ucznia właściwym będzie bezpośrednie przejście ze szkoły zawodowej do pracy, a nie np. dalsze kształcenie. Po drugie, nie jest jasne, czy umiejętności nabyte u jednego pracodawcy znajdą zastosowanie u innych i będą tam wymagane (zarówno, kiedy mówimy o tym samym, jak i innym sektorze gospodarki). Po trzecie, nie wszyscy pracodawcy oferują programy szkolenia zawodowego, natomiast wszyscy mogą korzystać z efektów tego

kształcenia (można to nazwać efektem „pasażera na gapę”). Po czwarte, dostęp do szkoleń jest dla niektórych ograniczony ze powodów dyskryminacji płciowej i etnicznej. Po piąte, istnieje ryzyko wykorzystania przez niektóre firmy szkolących się uczniów, jako taniej siły roboczej.

W konsekwencji globalnego kryzysu ekonomicznego rozpoczętego w 2008 roku, liczba uczniów zainteresowanych kształceniem zawodowym znacznie wzrosła, podczas gdy liczba dostępnych miejsc odbywania praktyk zmalała, co było związane z gorszym klimatem biznesowym.

Pomimo dużego zainteresowania odbywaniem praktycznych szkoleń w firmach zagranicznych, poziom transgranicznej mobilności korzystających z kształcenia zawodowego jest obecnie niski. Istniejące bariery (koszty, obieg informacji, uznawanie dyplomów, trudności językowe) wciąż wydają się przeważać nad oczywistymi korzyściami wynikającymi z międzynarodowej mobilności uczniów, firm oraz centrów kształcenia ustawicznego.

System szkolenia zawodowego w Polsce

W Polsce istnieje kilka różnych rodzajów systemów szkolenia zawodowego: profilowane ogólne szkoły średnie (liceum profilowane), techniczne szkoły średnie (technikum), szkoły zawodowe (zasadnicza szkoła zawodowa) i uzupełniające techniczne szkoły średnie (technikum uzupełniające). Praktyczne kształcenie zawodowe odbywa się w formie praktycznych zajęć szkoleniowych w szkole i staży zawodowych. Tak, więc, wszystkie te systemy zawierają tzw. praktyki zawodowe, które są obowiązkowe dla uczniów. Uczniowie przechodzą praktyczne szkolenia w przedsiębiorstwach w rzeczywistych warunkach pracy. Średni czas trwania praktyki wynosi 160 godzin na rok szkolny (ok. 4 do 6 tygodni), choć dokładny czas trwania stażu jest określany przez dyrektora szkoły w zależności od typu szkoły i specjalizacji. Oprócz tego system szkoleń zawodowych istnieje również na poziomie szkolnictwa wyższego.

Po latach popularności kształcenia ogólnego, od roku szkolnego 2006/2007 odnotowano znaczący wzrost zainteresowania kształceniem zawodowym, być może stało się tak ze względu na zmiany na rynku pracy związanych z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Z dostępnych danych za rok szkolny 2009/2010 wynika, że 568 100 uczniów uczęszczało do technicznych szkół średnich; 235 700 do zasadniczych szkół zawodowych i 47 300 do profilowanych liceów ogólnokształcących. Jeśli chodzi o instytucje trzeciego poziomu edukacji to w 2008/2009 roku akademickim było 1 927 762 studentów szkół z systemu kształcenia i szkoleń zawodowych.

Rekomendacje – raport KE

Komisja Europejska, w raporcie „System praktyk zawodowych w państwach UE” (dostępny tylko w języku angielskim na <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=6633&visible=1>), zawarła rekomendacje dotyczących dalszych działań politycznych w zakresie kształcenia zawodowego. Najważniejsze sugestie to:

- Poprawa ogólnego wizerunku szkoleń zawodowych, szczególnie w krajach, w których jest on gorszy;
- Zwiększenie znaczenia szkoleń zawodowych w miejscu pracy;
- Zapewnienie prawidłowego balansu pomiędzy nauczaniem umiejętności zawodowych i umiejętności ogólnych;
- Dostosowanie systemów i zawartości programów szkolenia do rzeczywistych potrzeb przedsiębiorstw;
- Zapewnienie jednakowych standardów jakości w szkoleniu zawodowym, szczególnie w wymiarze praktycznym;
- Promowanie powiązań między szkoleniami zawodowymi, a innymi rodzajami edukacji;
- Zapewnienie uczestnikom systemu edukacji zawodowej możliwości uczenia się przez całe życie;
- Zadbanie o dostateczną liczbę miejsc praktyk, szczególnie w kontekście obecnego kryzysu ekonomicznego;
- Ułatwianie uczniom dostępu do szkoleń zawodowych;
- Nieustanne wspieranie nauczycieli zawodowych w podnoszeniu ich kwalifikacji;
- Uwzględnienie spraw społecznych i socjalnych: docieranie do uczniów z różnych grup społecznych, uwzględnienie czynnika taniej siły roboczej oraz uczniów, którzy przedwcześnie porzucili naukę;
- Sprzyjanie umiędzynarodowieniu szkolnictwa zawodowego;
- Sprzyjanie współpracy przedstawicieli różnych grup interesu w projektowaniu i zarządzaniu projektami szkoleń zawodowych;
- Ułatwianie wymiany informacji i dobrych praktyk pomiędzy różnymi grupami społecznymi w Unii Europejskiej;
- Wspieranie wczesnego doradztwa w sprawach kariery.

Najważniejsze konkluzje płynące z powyższego dokumentu to:

- Praktyki zawodowe są odpowiedzią na coraz większe problemy w przejściu z edukacji do pracy;
- Kluczową jest rola szkoleń w przedsiębiorstwach w początkowym okresie kształcenia i szkolenia zawodowego;

- Oprócz Ministerstw Edukacji, także władze regionalne i partnerzy społeczni mają do odegrania istotną rolę w projektowaniu i zarządzaniu systemami praktyk zawodowych;
- Przedsiębiorstwa odgrywają kluczową rolę w dostarczaniu umiejętności i wiedzy zawodowej;
- Powinno się łączyć wybór ścieżek kariery zawodowej z ich zapotrzebowaniem na konkretne zawody na rynku pracy;
- Fachowiec w firmie odgrywa kluczową rolę w instruowaniu i ewaluacji uczniów;
- Powinny zostać wprowadzone mechanizmy zapewnienia jakości w celu zagwarantowania minimalnych standardów szkoleniowych we wszystkich miejscach pracy;
- Międzynarodowa mobilność uczniów stanowi wyzwanie dla najbliższej przyszłości.

Ułatwianie wymiany informacji i dobrych praktyk w Unii Europejskiej/ „umiędzynarodowienie szkolnictwa zawodowego”

Program „Uczenie się przez całe życie”

W 2007 r. różne inicjatywy UE dotyczące kształcenia i szkolenia zostały zebrane w jednym ogólnym programie „Uczenie się przez całe życie”. Celem programu jest umożliwienie obywatelom na wszystkich etapach życia skorzystania z inspirujących możliwości kształcenia w całej Europie. „Uczenie się przez całe życie” obejmuje 4 komponenty:

- Comenius (dla szkół),
- Erasmus (dla szkolnictwa wyższego),
- Leonardo da Vinci (dla kształcenia i szkolenia zawodowego),
- Grundtvig (dla kształcenia dorosłych).

Istnieje kilka podobnych inicjatyw (instrumenty na rzecz mobilności i uczenia się przez całe życie), które są pomocą w zdobywaniu kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności rozpoznawalnych w całej UE. Ich celem jest zapewnienie szerszego dostępu do nauki lub ofert pracy w różnych państwach oraz zachęcanie do większej mobilności; inicjatywy te są skierowane do osób prywatnych, firm i organizacji⁷.

Program Leonardo da Vinci a kształcenie i szkolenie zawodowe w UE

Program Leonardo da Vinci to oddzielny komponent edukacyjny programu „Uczenie się przez całe życie”, finansowany z funduszy Unii Europejskiej. Program został nazwany aby oddać hołd Leonardowi da Vinci, wszechstronnemu artyście, naukowcowi i wynalazcy,

⁷ A.M. Nogueira, Polityka edukacji i kształcenia zawodowego, Parlament Europejski, http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/pl/FTU_4.17.1.pdf

żyjącemu w XVI w. we Włoszech i Francji. Obecnie (2007-2013 r.) realizowana jest już 3 edycja programu.

Program ma na celu promowanie mobilności pracowników na europejskim rynku pracy oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Wspiera także rozwiązania zwiększające przejrzystość i uznawalność kwalifikacji zawodowych w krajach europejskich (np. transfer punktów kredytowych w kształceniu i szkoleniu zawodowym ECVET, narzędzia EUROPASS), a także działania wzmacniające jakość kształcenia zawodowego i ustawicznego (np. europejskie i narodowe ramy kwalifikacji EQF / NQF czy europejskie systemy oceny jakości EQARF).

Program Leonardo da Vinci promuje innowacyjne podejścia do edukacji i doskonalenia zawodowego, w taki sposób, aby systemy kształcenia jak najpełniej odpowiadały potrzebom rynku pracy. Program Leonardo da Vinci wspiera także mobilność pracowników na europejskim rynku pracy, aby absolwenci i pracownicy zdobywali nowe kwalifikacje w czasie staży i praktyk zawodowych oraz doskonalili swoje umiejętności według nowoczesnych standardów. Niezwykle ważne jest przy tym kształtowanie otwartości i wrażliwości międzykulturowej, nauka języków obcych oraz umiejętności adaptowania się do warunków życia i pracy w różnych krajach europejskich.

Wspieranie mobilności na europejskim rynku pracy odbywa się w ramach projektów wymian i staży, natomiast współpraca partnerska oraz rozwój innowacji i modernizacja systemów kształcenia ustawicznego są realizowane w ramach tzw. projektów wielostronnych.

Typy projektów Programu Leonardo da Vinci:

1. Projekty Mobilności:

- a) Projekty staży zagranicznych (IVT i PLM)
- b) Projekty wymiany doświadczeń (VETPRO)

2. Projekty Partnerskie.

3. Projekty Transferu Innowacji (ToI)⁸.

Ogólnie rzecz ujmując, Program *Leonardo da Vinci* wspiera działania mające na celu poprawę jakości, atrakcyjności i skuteczności kształcenia zawodowego, zwiększenie mobilności zawodowej oraz poprawę sytuacji na rynku pracy.

Więcej informacji o programie dostępnych jest na stronie <http://leonardo.org.pl> oraz w Punkcie Kontaktowym dla Programu Leonardo da Vinci i Inicjatywy Komisji Europejskiej Europass w Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu <http://www.irpoznan.com.pl/frse/frse.php>

Europass: ułatwi zrozumienie posiadanych kwalifikacji i umiejętności

Dokumenty Europass umożliwiają obywatelom przedstawienie swoich umiejętności i kwalifikacji, zawierając w ujednoliconej formie informacje o ich wiedzy i doświadczeniu. Dzięki temu pracodawcom jest łatwiej zrozumieć kwalifikacje osób z innych krajów, a pracownikom – łatwiej starać się o pracę za granicą. Zestaw dokumentów Europass obejmuje:

- życiorys (CV) Europass;
- paszport językowy Europass;
- Europass – Mobilność (pozwalający na rejestrację czasu spędzonego na nauce za granicą);
- Suplement Europass do świadectwa (kwalifikacje związane z dyplomem zawodowym);
- Suplement Europass do dyplomu (pozwalający na rejestrację ścieżki kształcenia studentów).

Suplement do Dyplomu Potwierdzającego Kwalifikacje Zawodowe jest dokumentem zawierającym informacje na temat wiedzy i kwalifikacji posiadacza dyplomu ukończenia kształcenia i szkolenia zawodowego. Suplement stanowi uzupełnienie informacji zawartych w dyplomie i ma za zadanie ułatwiać ich lepsze zrozumienie, przede wszystkim przez pracodawców i instytucje zagraniczne. Dokument może otrzymać każdy posiadacz dyplomu ukończenia kształcenia i szkolenia zawodowego.

Europass - Suplement do Dyplomu Potwierdzającego Kwalifikacje Zawodowe nie zastępuje oryginału dyplomu zawodowego oraz nie uprawnia automatycznie do formalnego uznania dyplomu w innych krajach⁹.

CEDEFOP (Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego)

Zadaniem centrum jest wspieranie Komisji Europejskiej w promocji kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju i wprowadzaniu w życie wspólnej polityki w tej dziedzinie poprzez działalność naukową i techniczną.

CEDEFOP podnosi świadomość i poziom wiedzy na temat roli kształcenia i szkolenia zawodowego w ramach uczenia się przez całe życie i jego wkładu do polityki w innych obszarach. Jego siedziba mieści się w Salonikach (Grecja). Do jego zadań należy:

- przygotowanie dokumentów dotyczących kierunków rozwoju w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz przyczynianie się do rozwoju badań w tej dziedzinie, rozpowszechnianie wyników tych badań, prowadzenie analizy danych statystycznych

⁸ <http://leonardo.org.pl/index.php/ida/2/>

⁹ <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/documents/certificate-supplement>

i analizy politycznej w celu zapewnienia wsparcia w formułowaniu kształcenia i szkolenia zawodowego,

- rozpowszechnianie wszelkiej potrzebnej dokumentacji i informacji za pomocą własnego serwisu internetowego, publikacji, sieci, wizyt studyjnych, konferencji i seminariów,
- promocja i wspieranie uzgodnionych działań na rzecz zacieśniania europejskiej współpracy w zakresie rozwoju polityki w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz pobudzanie zainteresowania zmieniającą się naturą zawodów i kwalifikacji zawodowych,
- stworzenie miejsc spotkań dla różnych zainteresowanych stron. Zgodnie z decyzją ustanawiającą program działań w zakresie uczenia się przez całe życie na lata 2008–2013 (http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/vocational_training/c11082_pl.htm) oznacza to koordynację, w imieniu Komisji, skonsolidowanych wizyt studyjnych dla ekspertów i urzędników, dyrektorów placówek oświatowych i szkoleniowych, koordynację placówek świadczących usługi w zakresie poradnictwa i poświadczania doświadczenia zawodowego, a także partnerów społecznych w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”.

Więcej informacji o centrum dostępnych na stronie:

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/>

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/vocational_training/c11008a_pl.htm

Flagowe inicjatywy wspierające system kształcenia i szkolenia zawodowego Unii Europejskiej to także:

- **Youth on the Move¹⁰ (Mobilna Młodzież)**
- **Agenda for New Skills and Jobs¹¹**
- **Youth Opportunities Initiative¹²**

Źródła informacji o kształceniu zawodowym w Polsce

Komisja Europejska w raporcie „System praktyk zawodowych w państwach UE” zawarła spis polecanych źródeł informacji o szkolnictwie zawodowym. Oto pełna lista:

- *Co warto wiedzieć o kierunkach zmian w edukacji aby skutecznie realizować projekty z EFS*, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2010,

¹⁰ Więcej informacji na stronie: <http://ec.europa.eu/youthonthemove/>

¹¹ Więcej informacji na stronie: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=958>

¹² Więcej informacji na stronie: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1006>

- Fabińska M, Kubiak K., *Trendy rozwoju kapitału intelektualnego oraz kwalifikacji i kompetencji w innowacyjnej gospodarce*, Łódź –Radom 2011,
- Główny Urząd Statystyczny, *Roczniki 2007, 2008, 2009, 2010. Oświata i wychowanie*,
- Nowacki T., *Leksykon pedagogiki pracy*, Radom 2004,
- *Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, zatwierdzona przez Radę Ministrów 29 listopada 2006 r.,
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2009,
- *Kształcenie zawodowe i ustawiczne. Informator*, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2010,
- *Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe*, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2009,
- *Narodowy Program Foresight Polska 2020*, Warszawa 2009,
- *Polska – Raport ReferNet 2010 na temat polityki w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego*, Fundacja Fundusz Współpracy, Warszawa 2010,
- Smela K; *Krajowe standardy kwalifikacji zawodowych a kształcenie zawodowe. Problematyka nowego kształcenia zawodowego*, Warszawa 2010
- Chmielecka E (red.): *Od Europejskich do Krajowych Ram Kwalifikacji*, Warszawa, 2009,
- *The system education in Poland. EURYDICE*, Warszawa 2010,
- Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty z późniejszymi zmianami (Dz.U. nr 95 poz. 245)
- Ustawa o rzemiośle z dnia 22 marca 1989 roku (tekst jednolity Dz. U. Nr 112 z 2002 roku poz.979 ze zmianą z 2003 roku, Dz. U. nr.137 poz.1304)
- Ustawa z 27 lipca 2005 o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr. 164 poz.1365)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. nr.244 poz.1626)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z 24 marca 2010 zmieniające rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. z 14.04 2010 nr. 61 poz.378)
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków i poziomów nauczania (Dz. U. 2007 nr 164 poz. 1160)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2007 w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. nr. 24, poz.860)
- Praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach europejskich – Projekt Q-Placements, FRP, Łódź 2010
- [http:// www.koweziu.edu.pl/](http://www.koweziu.edu.pl/) - Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej
- [http:// www.stat.gov.pl/](http://www.stat.gov.pl/) - Główny Urząd Statystyczny

- [http:// www.men.gov.pl/](http://www.men.gov.pl/) - Ministerstwo Edukacji Narodowej
- [http:// www.mpips.gov.pl/](http://www.mpips.gov.pl/) - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
- [http:// www.ec.europa.eu/education/more-information/doc/moveitsum](http://www.ec.europa.eu/education/more-information/doc/moveitsum)
- [http:// www.nauka.gov.pl](http://www.nauka.gov.pl) – Krajowe Ramy Kwalifikacji
- <http://leonardo.org.pl> – Program Leonardo da Vinci
- <http://www.cedefop.europa.eu/EN/> - Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (ENG)
- http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/vocational_training/c11008a_pl.htm - Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (PL)¹³.

Źródła:

- Wymienione w powyższych przypisach
- oraz
- Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce. Raport końcowy luty 2011, <http://efs.men.gov.pl/projekt5-aktualnosci/item/download/357>
 - http://eur-lex.europa.eu/pl/dossier/dossier_31.htm
 - http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11107_pl.htm
 - http://europa.eu/pol/educ/index_pl.htm
 - <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/about>
 - http://www.cedefop.europa.eu/etv/Upload/Information_resources/Bookshop/128/11_en_keydata_pl.pdf
 - Kabaj, M., *System kształcenia zawodowego i kierunki jego doskonalenia w warunkach integracji i wzrostu konkurencyjności. Diagnoza i elementy programu szerszego wdrożenia dualnego systemu kształcenia w Polsce*, Związek Rzemiosła Polskiego, <http://www.zrp.pl/LinkClick.aspx?fileticket=1QYrk3tzJyY%3D&tabid=36&language=pl-PL>

Przygotował: Punkt Informacyjny Europe Direct – Poznań
Projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej

¹³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=6633&visible=1>, s.403.